

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Budv. Regele Ferdinand 23.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 482 Lel.

Fél évre 246 Lel.

Negyed évre 108 Lel.

Havonta 36 Lel.

Hirdetések díjazás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Egyesült Európai Államok.

Wells, a híres angol regényíró, miután fantáziájának pegazusa — úgy látszik — belefáradt az örökös csillagjárásba, a politika okozati összefüggéseinek tudományos tanulmányozására vetette rá magát. Szovjetoroszországi körútja világszerte nagy érdeklődést keltett és talán ennek az érdeklődésnek ébrentartása a célja az az újabb körútja, amellyel most Középeurópát tisztelte meg.

A regényíráshoz éppen ellenkező tulajdonságok kellenek, mint a politikához. Csapnivaló regényíró az, akit képzeletének szárnyai fölül nem emelnek a rideg valóság szürke adottságain és viszont csapnivalóan rossz politikus, aki a dolgokat és összefüggéseket másként látja, mint ahogy a valóságban vannak. H. G. Wellsnek a messze magasságokban csapongó fantáziája meg éppenséggel nem tud beleilleszkedni a politika szürk ketrecébe. Ez kitűnik abból a nyilatkozatából is, amit Prágában adott. Elkéne mérföldes csizmái val egy-kettőre átlépi az idő és a tér korlátait és egyszerre csak hipp-hopp századokkal halad előttünk, a jelenkor emberei előtt.

Az Európai Egyesült Államokról beszélt, amelyekhez szerinte

a szabadkereskedelem és az egységes pénzrendszer fognak elvezetni. Ahogy széttekintünk a mai Európán, merő utópiának kell tekintünk a képet, amit Wells vetít elénk. Nem mintha az Európai Egyesült Államok létrejöttét per absolutum lehetetlennek tartanánk. Lehetséges, hogy egyszer, századok múltán el fognak jönni, azonban ma sem gazdaságilag, sem kulturailag, sem pedig pszichikailag minosenek meg azok az előfeltételek, amelyeket egy európai államszövetség kialakulása föltételez. A vén kontinens a háború óta nem hogy közeledett volna ehhez az eszméhez, hanem egyre jobban eltávolodott tőle. A háború előtt a világrész középső és keleti részében három hatalmas állami alakulat egyesítette közös vezetés alatt közös munkára az embereket. Jelenleg ezen a területen, ha nem tévedünk, tízennygy állam küzd az új berendezkedés nehézségeivel. Az Európai Egyesült Államok egy nagyfokú integrálódás eredményei volnának, míg ma a részekre szakadozás, a differenciálódás folyamatát észlelhetjük mindenfelé. Wells eszményképéhez csak a nemzetek és államok valamelyes kollektív öntudata vezethetne el, pedig, amint megfigyelhetjük, az utóbbi években inkább egy indivi-

duálisztikus irány kapott lábra a nemzeti egyedeknek egymáshoz való viszonyában.

Az utópista irodalom Anatól Francenak egy regényt köszönhet, amelynek témáját a páneurópai államszövetség és a benne uralkodó kollektivistai társadalmi rend alkotják. Francenak „Sur la pierre blanche” című utópiájában a szociális forradalom teremti meg az új társadalmat és a rajta felépülő Európai Egyesült Államokat. — Wells, aki különben szintén szocialista, egészen másképpen képzel el ennek az államszövetségnek megalakulását. A szabadkereskedelem és a közös pénzrendszer volna szerinte az alapja az új állami rendszernek, amelyet azonban politikai biztosítókkal is körülni kellene bástyázni. Ilyen biztosíték volna az angol-német-orosz szövetség. Egész eredeti gondolatok, melyeknek van ugyan reális magjuk, de ezt az utópista regényíró fantasztikus burokba foglalja. A mai világpolitikai helyzet mellett a német-orosz szövetség gondolata önként adódik, egy angol-német szövetségről is lehet beszélni anélkül, hogy ezzel elrúgnók lábaik alól a valószínűség talaját. A szabadkereskedelmi érintkezések fölvétele és az államok közötti falakként tornyosuló gazda-

sági határok ledöntése ugyancsak olyan követelés, amelyről manapság is a legkomolyabban lehet, sőt kell is beszélni. Az európai államok valutáinak állandó bukiercezése pedig csak fokozza azt a természetes törekvést, hogy egy közös pénzrendszerrel teremtsenek rendet a mai zűrzavarban. — De a hatalmi célokra alakuló szövetségek nem vezetnek el, hanem inkább eltávolítanak a páneurópai eszményképtől, mert ugyan ki hinné, hogy például egy orosz-német-angol szövetség, vagy a kisantant áthidalja, nem pedig csak még jobban elmélyíti az európai nemzetek között tátongó szakadékokat. A szabadkereskedelem, a politikai és gazdasági liberalizmusnak ez a legfőbb követelése, nem alapja hanem csak egy pillére lehet az Európai Egyesült Államok épületének. Hálásak volnánk Wellsnek, ha egyszer megírná, hogy miképpen képzel el az európai államszövetség megalakulását a szabadkereskedelem, közös pénzrendszer és az angol-orosz-német szövetség ugyancsak képzeleti alapzatán. A világirdalom bizonyára értékes utópiával gazdagodnék, de a politikai tudomány éppen úgy nem tudna eligazodni rajta, mint ahogyan nem tudott eligazodni mások utópiáin.

Az eszménykép.

Ferenc Ferdinánd a kérelhetetlen.

Wölling Lipót a Ferenc Ferdinándról írott érdekes jellemrajzot még a következőkkel egészíti ki:

II. Vilmos, az ifjú német császár, hosszú tengeri utunkon újra és újra visszatérő beszélgetési téma volt. Ferenc Ferdinánd, aki nem volt szónoki tehetség és beszédét csaknem ádógvá olvasta le papírról, még így is többször belegabalyodva mondókájába, el volt ragadtatva azoktól a rögtönzött beszédektől, amelyek II. Vilmost közismertté tették a szónoklás terein.

A német császár volt és maradt csodált mintaképe végig. De ez nem akadályozta abban, hogy a német császárról szólván, mindig hangsúlyozza, hogy csak a jobboldalról fényképezte le magát s ennek a közismert oka, hogy a bal karjára születése óta nyomorék.

Gyengédség és tapintat soha-

se volt Ferenc Ferdinánd erős oldala. Az öregséggel szemben sem volt tulságosan kegyeletes. Kisérének egyik tagja, Wurmbbrand-Stuppach gróf, mint öreg ur, kisése ügyetlenül mozgott a fedélzeten, azonfelül festett császárszakkála volt, melynek koromfeketése se tudott a nedves tengeri levegőnek kellőképp ellentállani. — Ha tehát a gróf, különösen a ködös reggeli órákban, vagy riadó alkalmával zöldessárgává vedlett szakállal megjelent közöttünk, olyankor a leendő trónörökös kifogyhatatlan volt tréfában és gúnyban és elmésségben.

Ferenc Ferdinándot rendkívül gyanakvó embernek ismertem, másfelől mégis roppantul szerette a legalacsonyabb hízelkedést is. Bizalmatlanságának több gyökere volt: elsősorban ferde helyzete, az után tervbe vett házassága (utóbb pedig a már végrehajtott házasság), harmadszor és legnagyobb mértékben fogyatékos önbizalma. Az önbizalom hiánya Ferenc Fer-

dinándnál? Igen. Ő többet mutatott, mint amennyi valóban benne volt. Hatalmi vágva, mindent jobbantudása, fölényessége nagyon jól megért bizonyos belső bizonytalansággal, sőt egyenesen ebből eredt. Gyanakvása olyan természetű volt, aminőt szenteskedő embereknél gyakran tapasztaltam. Maguk után itélik meg a világot. Mert ők nem elég őszinték, másokat tartanak képmutatóknak. Ferenc Ferdinánd is mindig lesben állott, még pedig két irányban: hogy nem akarják-e megcsalni vagy nem akarják-e méltóságát megsérteni. Azért is nehéz volt a vele való érintkezés, mert nem tűrt ellentmondást...

Az Arazura-tengeren haladtunk el, a Timír-sziget mellett, Ausztrália felé. Mikor az ötödik világrész partjait megpillantottuk a messze ségben, egyik este, amikor nem fogyott el tulságosan sok pezsgő, élénk vita támadt közöttünk, hogy mekkora Ausztrália területe. — Ferenc Ferdinánd, aki rendszerint

utolsóinak adta le véleményét, hogy ez az egész kis világrész nem nagyobb, mint Csehország.

En bátorokdram megállapítani, hogy Ausztrália legalább százötvenszer nagyobb, mint Csehország. Ferenc Ferdinánd elvörösödött és nyomban atlaszt hozatott, fellapozta azt az oldalt, ahol Cseli ország térképe volt, nagyot ütött rá a tenyerével s diadalmasan kiabálta:

— Itt van! Láthatod, hogy Csehország nagyobb, mint a te ostoba Ausztráliád!...

És izgatottan tovább lapozott az atlaszban és káromkodott, mert nem találta meg mindjárt, a mit keresett. — Végre megtalálta Ausztráliát s most valósággal visított:

— No látod, hogy milyen rongy országocská ehhez képest a te Ausztráliád!...

Hevesen, de elég ügyes mozdulattal kitépte az egész lapot az atlaszból s odatette Csehország térképe mellé.

Rekordtermés várható a Hegyalján.

— Kedvező szüreti kilátások. — Holdanként 20 25 hektós eredmény. —

Az őszi közeledtével az aradi hegyaljai szőlősgazdákat és a bor kereskedőket csak egyetlen probléma izgatja: milyen lesz az idei szőlőtermés, milyennek a borkilátások? A szomorú 1922-es esztendő egyáltalán nem váltotta valóra a hozzáfűzött várakozásokat, mennyiségben és minőségben is rossz volt a termés. Idén már vér mosebb reményekkel néznek a szüret elé a szőlősgazdák. Érdeklődünk közismert aradi szőlőbirtokosoknál és borkereskedőknél és mindenütt azt az egyforma választ kaptuk, hogy a *területekben elég szépek ígérkeznek.* A kedvező tavaszi időjárás után következte, mindenki csodatermést várt, azonban a most már húzamosabb ideje tartó szárazság befolyásolja a terméskilátásokat, mert a szárazság következtében majdnem mindenütt fellépett az ilyenkor elmaradhatatlan lisztharom. — Ha az időjárás rövidesen nem változik meg, akkor a közeljövő perspektívája nem látszik rózsásnak. A szőlőbirtokosok nézete szerint az idei termés a tavalyi nivót jóval túlhaladja. Míg tavaly átlagban katasztrális holdanként 10—15 hektót szüreteltek, addig az idén 20—25 hektós eredményre van kilátás. — Különösen szép a szőlő Ghioroc (Gyórok), Minis (Ménes) és Covasinc (Kovaszinc) vidékén, míg Maderáton (Magyaráton) és Galsán már gyengébb. A legdrásabb szüretre idén Pankóta és Apatelek környékén van kilátás, ami annál örvedetesebb, mert ez a vidék a nehéz és értéke sebb borok hazája. A várható jó termés az őszi árakat előreláthatólag kissé lenyomja, de a nagy

— Nesze, nézheted! . . .

Oceánia nagy térképe volt, a mit kiszakított, becslésem szerint legalább ötven szélességi és száz hosszúsági fokra menő terület.

Egészen megdöbentem s most már én is hangosabb lettem:

— De hiszen ez egészen más mértékben készült. Csehország térképének 1:1.000.000-hoz a léptéke, Oceánia térképéé pedig 1:8 millióhoz. A csehországi térképhez viszonyítva Ausztráliát nyolc vanszor akkorára kell elképzelned, mint ahogy itt látod.

Ferenc Ferdinánd meghökkent, de néhány pillanat múlva megint elfogta a düh és a térképeket ököl fel verve, kijelentette:

— Törődik az ördög a ti ostoba léptékeitekkel. Ez az atlasz K. és K. iskolai kiadás. K. K. . . . érte?

S egy erélyes mozdulattal leköpört térképet és könyvet az asztalról. A környezete haptákbán ült és hallgatott.

kiadás, ami lényegesen túlhaladja a tavalyit, amennyiben a munkabérek horribilise emelkedtek, mégis meg fogja hagyni az árakat a rendes nivón. Borkereskedői és termelői körökben nagyon optimista a hangulat és ha az idő nem húzza keresztül a számításokat, úgy a szép álmok valóra is válnak.

ARADI PROBLÉMAK.

Aki póruljárt.

Tisztelt Szerkesztő Ur! Engedje meg, hogy én is hozzá szóljak az „Aradi Közlöny”-ben felvetett „Nő és férfi a hivatalban” című problémához. Mindjárt azzal kezdem, hogy nekem már az is problémátikus volt, hogy ama bizonyos kenyérkereső hivatalnoknő a szerkesztőséghez fordult, mintha előre sejtette volna, hogy pl. lapjuk nyilvánosság elé viszi panaszát. Annyi bizonyos, hogy ide kíváncszott, így legalább hozzászólhattak az összes „érdekeltek” . . . Nos, hogy ez a lista teljes legyen, a jelen sorok írója bátran: „Egy póruljárt hivatalnok kollega” címet viselheti, amennyiben az én esetem a következő:

Egy nagy aradi vállalatnál dolgozom. Az irodában sokan vagyunk nők, férfiak, öregek, fiatalok, csúnyák, szépek vegyesen. Az én reszortom történetesen olyan, hogy a dosszézó kisasszonnyal — aki elég csinos és itt van ama bizonyos kutya eltemetve — gyakran van dolgom, sőt süri előfordul, hogy egy-egy levelet együtt szokunk keresni és ilyenkor akaratlanul is közelebbi összeköttetésbe kerülünk egymással. (Ne tessék rossz néven venni a kereskedelmi idegen és szakki-fejezéseket, tetszik tudni nekem ez a kenyerem . . .) Éppen ez a közelebbi, hogy úgy mondjam: nexus okozta vesztemet. Ez úgy történt, hogy egy ilyen nagy közös keresésben az irattáros hölgy és ez én fejem összeütközött egymással. Gondoltam magamban, ha a fejnek szabad, gyors elhatározással gyöngéden homlokon csókoltam a kisasszonyt. Szerkesztő ur, ha íróember, valószínűleg tudja, hogy mi az, ha az embert a mazsa homlokon csókolja, hogy mit érez ilyenkor? Annyi bizonyos, hogy a hivatalnoknő-társam nem érzett velem, mert egy olyan hatalmas pofont kaptam, hogy ma is szégyenlem magamat. Igaz, hogy ő is onnan indult ki, ahonnan én, ha a fejnek szabad, úgy a keznek is meg van engedve azzal a különbséggel, hogy ő az ügyet csattanósabban intézte el . . . Nincs tovább. Ehhez bővebb kommentár nem kell. Ezzel a problema meg is van oldva. Tisztelettel: *a már említett póruljárt hivatalnok-kollega.*

Bethlen találkozik Benessel.

(Politikai béke Magyarországon. — A kisanant miniszterelnökei Karlsbadban.)

Budapestről táviratozzák: A Nemzeti Újság jól tájékozott politikai körökből arról értesül, hogy a magyar kölcsön ügyében a jövő héten megkezdendő tanácskozásokon részt vesz gróf Bethlen István miniszterelnök, a kisanant részéről pedig Benes csehszlovák külügyminiszter. A tanácskozásokra gróf Bethlen a jövő hét első napjaiban az egyik felvidéki városba utazik, ahol megtörténik a találkozás. A miniszterelnök utazásáról hivatalosan semmit sem közöltek. A nemzetgyűlés elnökénél tegnap tartott pártközi értekezleten a pártok készségesen hozzájárultak ahhoz, hogy a fontos politikai tárgyalások miatt rövidesen befejezzék a kisebb törvényjavaslatok vitáját, mert a miniszterelnök távollétében most sem akarnak ülést tartani.

Prágából jelentik: A külügyminisztériumhoz közelálló forrásból szerzett értesülés szerint a sioniai konferencia határozatainak gyakorlati végrehajtását a kisanantnak a hét vége felé Karlsbadban tartandó újabb, bár nem hivatalos, értekezletén fogják megbeszélni. Az értekezleten részt vesz Benes cseh külügyminiszter, Svehla cseh miniszterelnök, továbbá Pasics, Bratiana és Ossucky párisi cseh követ, sőt a cseh köztársaság elnöke is kilátásba helyezte megjelenését. Ugyanebből a forrásból megerősítik azt a hírt, hogy a kisanant felhatalmazta Benes cseh külügyminisztert arra, hogy gondoskodjék ama kezdeményezés továbbításáról, amelyet Simajában a magyar kölcsön ügyében hoztak.

Betörés szerelemből.

(Félévi fogház. — Amikor a barátnő a feljelentő.)

Az aradi törvényszéknek Kovács József táblabíró elnöklete alatt működő büntető tanácsa érdekes ügyben hozott ma ítéletet. Papp Ferenc pancotai asztalossegéd gyakran járt be Aradra és itt megismerkedett Szabó Bertával, az egyik éjjeli mulatóhely alkalmazottjával. Az asztalossegéd Pancotán kilépett állásából azzal a szándékkal, hogy Aradon néz magának új alkalmazást, mert így gyakrabban járhat barátnőjéhez. Megtakarított pénzt magához véve, beköltözött Aradra, itt azonban nem kapott állást. Barátnőjéhez költözött, akivel néhány éjszaka alatt pénzt az utolsó banniig elköltötte. Szabó Berta azonban tovább zsarolta pénzéért és hogy barátnője kérésének eleget tudjon tenni, május 19-én betört Bier János borbélynak a Munkás-Otthon épületében lévő üzletébe és azt kifosztotta. A nő addig a Marosparton várta és ott átadta neki a lopott holmikat. Papp Ferencnek a lopott dolgok eladásá-

ból származott pénze is rövid idő alatt elfogyott, kénytelen volt éhezni, mikor pedig már nem bírta tovább az éhséget, pénzt kért kölcsön a barátnőjétől. Pénzt nem kapott, hanem a nő, hogy szeretetét minél jobban kifejezze, a vagyona, egy száz leiest Papp előtt szétszakította. A férfi köszönés nélkül otthagyta barátnőjét, ami Szabó Bertát annyira felbosszantotta, hogy másnap feljelentette barátját az államrendőrségen, hogy ő követte el a Bier üzletének kirabolását. A törvényszék a büns asztalossegédet hat hónapra fogházbüntetésre ítélte.

Az égő ecsedi lép.

(Gróf Károlyi Gyula uradalma veszélyben.)

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Hosszadalmas és fásaszto utazás után megérkeztünk Mátészalkára, Magyarország legmesszebbfekvő vasúti gócpontjára. Az állomás forgalmi irodájában érdeklődünk, hogyan mehetnének Nagyecsedre. Vonaton nem, mert csütörtök van, ezen a napon vonat nem jár arrafelé. Találtunk egy szekeret. Még alig pirkadt, amikor indultunk. Megérkeztünk az ecsedi laphoz. A füstben imbolygó alakok. Ötven-hatvan centiméter mély árkot ásnak. A munkálatokat Kiss Lajos, Károlyi Gyula gróf tisztartója irányította. Odaérkezett a járás főszolgabírája, Madarassy István is.

— A jobboldali szélen van egy kut — mondotta a tisztartó — ott eldobhatott valaki egy gyufát, vagy cigarettát, vagy esetleg pipából kipattanó szikra gyújtotta meg a tarlót. Az eset szerdán délután történt és az akkor dühöngő orkányszerű szél pillanatok alatt végigroptatta a tüzet az amugy is erősen kiszáradt területen. A Károlyi-uradalom egyik rakodója a tarló másik végén volt, a szél arról fújt s így még akkor semmi féle veszélynek nem voltak kitéve az asztagok. A cséplést a nagy szél miatt beszüntették, nehogy esetleg a gép szikráját is felkapja a szél. Alig kezdtük el a munkát, hogy megállítsuk a veszedelmet, amikor a szél hirtelen megfordult és percek alatt az asztagokhoz söpörte a tüzet. Mire odaértünk, már lángolt. Kiadtam az utasítást, hogy a cséplőgépeket okvetlenül meg kell menteni, de az emberek már félték a lángok Közé bemenni, úgy hogy majdnem erőszakkal kellett őket odaajtatni s a gépet, amelyet máskor husz-huszonnégy pár ökör húzott, most félannyi kihuzta. Csak az elevátort nem sikerült megmenteni, mert feldőlt. Hat szekeret sem tudtunk kimenteni és két ökör is odaégett.

— Amint a tüzet megtelefonálták, rögtön indíttatni akartunk egy különvonatot katonasággal és csendőrséggel, de még az indulás előtt telefonáltak, hogy van künn elég ember, nem kell a katonaság. Éjjel azonban meggyulladt a lép is, illetve a tőzeg a föld alatt úgy hogy, reggel mégis kimentek a katonák. Megkezdtek az árkolási munkát s már csak a román határ felől eső részén nem ér össze az árok. A Környék összes faluiból berendeltük szükségmunkára az embereket s most, hogy már utászok is jönnek, a tűz továbbterjedését meg tudják akadályozni.

Világjáró német Aradon

Tizenöt évig gyalog a világ körül.

Nem mindennapi vendége van Aradnak tegnap este óta. Egy huszonöt éves fiatal ember indult el a németországi Braunschweighből azzal a céllal, hogy gyalog körüljárja a világot és tegnap este hét hónapos gyaloglás után megérkezett szerencsésen Aradra. A vállalkozó szellemű fiatal embert a sport szeretete és természeti tanulmányok végzése vezette eddigi útján és mindenütt megtekintett mindent, ami csak természettudományi és kulturális szempontból érdemes erre. A magas szöke fiatal ember típusa a braunschweigi német fajtanak, az arca majd kicsattan az egészséges pirosságtól. Van benne valami a nagy német energiából, amellyel már sok nagyot és értékeset alkottak. Ez a huszonöt éves fiatal ember, akinek még pénze sincsen, elhatározta, hogy bejárja és megismeri a világot, és mert expresszvonatokra nem telik, de meg mert a sport szeretete is ezt diktálta neki, gyalog nekiindul a földet átölelő úton, hogy mindent lásson és mindent tudjon. Hermann Loss a neve ennek a sokat és nagyot akaró németnek, akinek minden podgyásza hatalmas, mellet feszítő energiája és egy hátizsák takaróval néhány szál fehérneművel. Levelezőlapokat készített magáról, amelyek német, francia, angol, olasz, magyar és román nyelven adják tudtára mindazoknak, akik lapját megvásárolják, hogy mi a célja. Hermann Loss a lapok árusításából akarja megszerezni azt az összeget, amely a mindennapi megélhetéséhez szükséges. S ahogy mi ismerjük Hermann Losst, hiszszük, hogy képes is lesz erre.

Eddigi útja Braunschweighből Bajorországon, Ausztrián, Magyarországon vezetett. Bajorországból és Ausztriából jövet az Alpokon is átváltott és Passautól kezdve, egy közbeszurt Innsbrucki kirándulással, a Duna mellett ment Budapestig, onnan Ceglédre, Szolnokra és Békéscsabán át Elekre. Otlacánál lépte át a határt, amelyet az ottani határrendőrség pecsétje és Marinescu kapitány aláírása igazol. Loss Hermann különben visz magával egy kontrollkönyvet, amelyben minden község és város igazolja, hogy a helységen Loss gyalog keresztülhaladt. Aradról holnap megy tovább a Maros mellett, azután Brassó felé vesz irányt, Bucurestibe megy, Olurgiánál pedig átlépi a románbolgár határt. Programja már egészen készen áll: Bulgáriából Törökországba megy, Konstantinápolyból Kisázsia, Perzsiába, Elő Indiába, Tibetbe, Kinába, Sziámba és Japánba. Japánból Ausztráliába, onnan Afrikába, majd Észak- és Dél-Amerikába. Később ismét

visszatér Európába és azokat az országokat járja be, amelyekben eddig még nem volt. Újút 15 esztendőre tervezi és ha pontosan betartja tervezetét, akkor eszerint

Osszeült a német birodalmi gyűlés.

— Cuno nem reménykedik az angol intervencióban. :: Fel-emelik a vasúti és postai díjszabást. :: Újabb határozat. :: A berlini kereskedők bezárták üzleteiket. —

Berlinből táviratozzák: Feszült és izgalmas érdeklődés mellett folyt le tegnap a Reichstag ülése, amelyen először Cuno kancellár szólalt fel. A kancellár mindenekelőtt azt liangoztatta, hogy az angol intervencióhoz nem szabad túlzott reményeket fűzni. A Ruhr-kérdésben és a jóvátéti kérdésben Németország nem várhat sokat Angliától, mert látni való, hogy Anglia fenn akarja tartani a jóviszonyt szövetségeseivel. Ennek dacára Németország nem adhatja fel szerzett előnyeit. A német kormány nem áll módjában a passzív rezisztenciát megszüntetni egyrészt, mert az ellentét az a német nép akarata és nem a német kormány parancsa, másrészt mert Franciaország ama kívánsága, hogy vessük alá magunkat rendelkezéseinek, tarthatatlan helyzetet eredményezne. Legtöbb gondunk kell, hogy legyen, hogy gazdaságilag rendbejűjünk. Elhatároztuk, hogy új adókkal és szállításai és postai stabilizációval a költséget helyi rehozni. Minden igyekezetünk oda irányul, hogy ökonomikus politikát folytassunk. Cuno még azt mondotta, hogy megakadályozandó a fölösleges behozatal és korlátozandó a bankpréssé működése. A háború kitérője óta a német nép sokkal szegényebb lett, össze kell tehát tartani és nem szabad veszélyeztetni a külpolitikai érdekeket. Csak akkor folytatható eredményes politika, ha a birodalmi gyűlés erős kormány mögött áll. (Gulyos közbeszólások baloldaltól.) Ezen a helyen, mondotta Cuno csak addig dolgozom hazámnak, amíg a birodalmi gyűlés bizalmával rendelkezem.

Ezután Hermes pénzügyminiszter bejelentette, hogy a márka katasztrófális elértéktelenedése szükségessé tette, hogy a vasúti- és postai tarifákat új stabil értékekben állapítsák meg. Ezek az új tarifák a vasutnál szeptember 1-én, a postánál szeptember 15-én lépnek életbe. Azzal vádolnak — mondotta a pénzügyminiszter — hogy nem teszünk eleget jóvátéti kötelezettségünknek. Ezzel szemben tény az, hogy eddig 6000 milliárd értékben fizettünk kártérítést részben pénzben, részben természetbeni szállításokban. Az új adórendszerrel be fogjuk bizonyítani, hogy pénzügyileg képesek voltunk megállni a lábunkon és meg is tudnók fizetni a jóvátételt, azonban ehhez az első feltétel az, hogy őrítsék ki a Ruhr-vidéket.

Ugy a kancellár, mint a pénzügyminiszter beszédét a Ház túlnyomó többsége nagy helyesléssel fogadta, csupán a kommunisták padjaiból hangzott el több közbeszólás Cuno beszéde alatt.

Berlinből táviratozzák: Az életfenntartási költségek index-száma a birodalmi statisztikai hivatal szerint augusztus hó 6-án a háború előtti költségeknek 149.631-szere-

1938 január 17-én kell Braunschweigbe visszaérkeznie tudásban és tapasztalatokban gazdagon. Loss ugyanis ebben az évben január 17-én indult el otthonról.

sével emelkedett. Az emelkedés az előző heti 71.076-szorossal szemben 109.2 százalékos teszt ki. Az élelmiszerek, főleg a kenyér drágulása feltartóztatathatatlannal emelkedik. A jegy nélküli kenyér ára máttól kezdve 160.000 márka kilogrammonként.

Kölnből táviratozzák: A tartományi elnököt arról értesítették, hogy a meg nem szállott és a meg szállott német részeket ismét zárják el egymástól. Az elzárás időtartama még bizonytalan.

Berlinből táviratozzák: A kis- és a közepkereskedők az uzsoratorvény ellen való tiltakozásuk jeleül üzleteiket ma bezárták.

Emdenből táviratozzák: Az emdeni ipari kerületben az egész munkásság beszüntette a munkát és így sztrájkolnak az összes kikötőnunkások.

Berlinből táviratozzák: A Cuno kormány megtartotta ugyan helyét, de nem szilárdította meg pozícióját. Bizalmi indítványról szó sem lehetett, mert a szociáldemokraták bár támogatják Cuno, de bizalmat nem szavaznak neki. Támogatják pedig azért, mert a mai viszonyok között a kormányválság még súlyosbbitaná a helyzetet. Maga Ebert elnök is állása megtartására kérte Cuno.

Öngyilkosság a szegényházban

(Az ügyesség megindította a vizsgálatot.)

Augusztus 3-án este az aradi szegényházban Kasdora Lajos ápoló öngyilkosságot követett el. Revolverrel mellbelőtte magát az életunt öregember, akít még aznap bezállították a kórházba, ahol ma meghalt. A kórház gondnoksága a halálesetről értesítette az ügyességet, ahonnan Mundru Miklós királyi ügyész ment ki, hogy megtudja az öngyilkosság okát. Kihallgatta azokat a betegeket, akik Kasdorával egy szobában feküdtek és akiknek Kasdora elmondta, hogy azért lett öngyilkos, mert a csendőrség egy bűnügy elkövetésével gyanúsítja. — Vizsgálatot indítottak ellene, sőt egy izben ki is vitték Ujarádra és az ottani csendőrségen alaposan megverték. A szerencsétlen ember félt, hogy ezentul is zaklatni fogják, vagy megisméttlik vele a kínos vallatást és ezért követte el az öngyilkosságot. Mundru ügyész a vallomásokról jegyzőkönyvet vett fel és azonnal megbízást adott az aradi államrendőrségnek a nyomozás megindítására. Még ma déli ben dr. Luszt Ferenc hatósági orvos Jancu Trajánnal, a bűnügyi osztály főnökével kiszállt a kórházba és ott megkezdtek a nyomozást.

Hogy áll a leu?

Augusztus 9-én fizettek 100 lelért: Aradon:

2.70 svájci frankot,
3.48 francia frankot,
16.67 szokolt,
9.500 külföldi magyar koronát,
12000 tényleges magyar koronát,
13.000 belföldi magyar koronát,
34.500 osztrák koronát,
2.000.000 német márkát
Zürichben 2.75 frankot
Párisban 8.60 frankot
Budapesten 9550—10.250 kor.-t
Bécsben 33.800 osztrák koronát
Berlinben 1.750.000 márkát
Newyorkban 50.25 centet.
Belgrádban 46.50 dinárt
Londonban 1 font 925 lei.

Kiskereskedőből

nagykereskedő.

(Arad legnagyobb textilüzlete helyiségeit cserél.)

Tíz esztendeje, hogy a Bulevardul Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) 16. szám alatt egy szerény textilüzletet nyitott Köö János. A fiatal kereskedő sok ambícióval, fáradhatatlan szorgalommal és üzleti tudásával kicsinybeni üzletét a legnehezebb viszonyok között is állandóan fejlesztette. Tíz esztendő elég volt Köö Jánosnak arra, hogy üzletét a legtekintélyesebb aradi textilüzletek egyikévé fejlessze ki és nevét mindenütt megbecsültté és ismertté tegye. A cég vevőköre mindjobban növekedett és annak az abszolút becsületes és figyelmes kiszolgálásnak, amely Köö János üzletét jellemzi, meg volt a hatása a vevők állandó ságában és a cég hírének elterjedtségében. Köö János neve nemcsak Aradon és Romániában ismert, hanem mint lelkiismeretes kereskedőt ismerik külföldön is és a legnagyobb külföldi gyárak és cégek bízták meg bizományi raktárak vezetésével. Ennek eredménye az a dusan felszerelt és hatalmas értéket képviselő raktár, amely fölött ma Köö üzlete rendelkezik. Kereskedői ügyességét jellemzi, hogy a külföldi gyárak eredeti gyári árain tudja kiszolgálni vevőit. A becsületes üzleti munkálkodás és az eddigi hatalmas vevőtábor további kifogástalan kiszolgálása a céget most arra készítette, hogy üzletét eddigi helyiségéből új helyiségbe helyezze át. A házberek folytonos emelkedését bérelt helyiségben dolgozó kereskedő nem tudja másképen kiegyensúlyozni, csak úgy, ha saját házába költözik át, amelyben a házbért módjában van a cégnek megtakarítani és azt nem kénytelen vevőközönségére áthárítani. Köö János már régebben megvásárolta a Bulevardul Regele Ferdinand (József főherceg-ut) 12. számú házat, amelyben egy udvari épületet emeltetett és üzletét ebben helyezte el. Az új elhelyezés jelentékeny üzemi költségmegtakarítást jelent, amely

lehetővé fogja tenni a cégnek, hogy vevőit a régi olcsó árakon olgithesse ki. Kőő János üzlete áthelyezésével a város középpontjába került, ahol az üzlet jobban is lesz megközelíthető, mint eddigi

helyiségében. Kőő János cége már augusztus tizenhatodikától kezdve új helyiségében, a Boulevardul Regele Ferdinand (József főherceg-ut) 12. szám alatt kezdi meg működését.

Harc a radnai templom és zárda körül.

(Mit mondanak a bizottságból kilépett tagok?
— Nyilatkozik Probst Mihály aradi építész.)

A radnai templom és zárda építése körül keletkezett harcra vonatkozólag Radnáról a következő nyilatkozatot kaptuk válaszul arra a nyilatkozatra, amelyet Martzy, a zárda szindikusa tett az *Aradi Közlöny* munkatársa előtt

Kérdések a zárda szindikusához.

Martzy ur! Miért informálta a sajtó tudósítóját a tényekkel ellenkezőleg? Emlékezőtehetsége rossz vagy tudatosan ferdítette el a megtörténteket?

— Mi, akik a templom és zárda restaurálására alakult bizottsági tisztünkön lemondottunk, tettük ezt azzal a kijelentéssel, hogy továbbra aktíve nem szerepelünk és csendesen félrevonultunk, átengedve a tért. Önnek a szindikusnak — magyarul a zárda világi megbizottjának, — aki minden tettével ellentétbe került a bizottság többségének véleményével.

Szindikus ur! Az ön által utólag „jelölőnek“ keresztelt bizottsági ülésen összesen 11 tag volt jelen, ezek közül 8 három ellenében az aradi „Architectura“ ajánlatát tartotta pénzügyileg, de főleg a munkálatok gyors elkészítése tekintetében legmegfelelőbbnek s arra adta szavazatát. Junius 24-én reggel 9 órakor lettek a pályázatok felbontva s mint a két legelőnyösebb az „Architectura“ és a Trithaler-é döntés végett visszatartva. 25-én délután a bizottság hosszas és részletes tárgyalás után 8 szavazattal 3 ellenében az „Architectura“ ajánlatát fogadta el, mint legelőnyösebbet, de a munka kiadása nem történhetett meg, mert a házfőnök atya előre bocsájtva azt, hogy bár ő is legelőnyösebbnek itéli, de kezei kötve vannak, neki a másik cégnek kell a munkát juttatni. A bizottság 8 tagu többsége, nem akarván a házfőnök atyának szemmel is látható nehéz helyzetét még nehezebbé tenni, a választást reá bízta azon kéréssel, hogy másnap döntést az ajánlattevőkkel közölje, a mi 26-án délelőtt meg is történt s a szerződés 28-án meg lett kötve.

A bizottság többsége 27-én ajánlott levélben értesítette a házfőnök atyát lemondásáról, nem óhajtván a meggyőződése ellenére tovább működni. A lemondott bizottságból szindikus ur miért csak a mi nevünket kapta ki? Velünk együtt mondták le: Kőmives István községi jegyző, Nagy János pontatisza, Hagyó József vendég-

lős, Huzsuk Sándor hivatalnok, Szlamai Vilmos hivatalnok. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a pályázati feltételek minden egyes pontjának megfelelően, csak az „Architectura“ ajánlata volt megfelelő.

Szindikus ur tudva elhallgatja azt, hogy az „Architectura“ tette a legolcsóbb ajánlatot és kötelezettséget vállalt arra is, hogy a munka elnyerése esetén 30 ezer leit ad a gyűjtési alapra. A szindikus ur által kiélezett félmillió előlegezéséről az „Architectura“ egy szóval említést nem tett, sem pedig kicsi, vagy óriási kamatokról.

A bizottság egyik buzgó tagja a döntés előtt 25-én a bizottsági ülésen jelentette be, hogy neki sikerült fent nevezett cégtől újabb engedélyt kieszaközölni oly formán, hogy a meglevő fél millió átadjuk neki, a második félmilliót, amint begyűlik successive, a harmadikat pedig a munka befejezése után 30 napra, ha addig be nem gyűlne, úgy még újabb 30 nap után. Ezzel szemben a cég az első félmillió után kölcsönösen megállapítandó kamat visszatérítést ad. Bejelentette még azt is, hogy a cég az utolsó részlet fizetésének pontos betartásához mereven nem ragaszkodik.

Szindikus ur! A szerencsén mosdatás hálátlan dolog, a fekete nem lesz fehér, még ha ön állítja is. — A bizottságban igen is volt meg hasonlítás, amit az egyik tag meg gondolatlan kiszólása váltott ki, de ezt a házfőnök atya tapintatos közbelépése még a szavazás előtt elsimitotta.

Még egy utolsó kérdést. Mi közvetlen tudomással nem bírunk róla, de szavahihető egyén állítja, hogy Trithaler azt mondotta, már 700 ezer leit kiadott s erre csak 500 ezer leit kapott. Igaz ez? Ha igen, — teljesített-e annyi erő munkát, vagy ha előlegül kapta, ad-e ő is kamat térítést? Az elmondottak után őszintén óhajtjuk, hogy a templom és zárda a feltételek szerint 60 nap alatt minden tekintetben megfelelően készen álljon és dícsérje annak készítőit. — Ezeknek leírását szükségesnek tartottuk, hogy a nagy közönség minden tekintetben tájékoztatva legyen. Nicolits Döme ügyvéd, Martonffy Emil gyógyszerész.

Az aradi vállalkozó nyilatkozata.

„Az „audiatur et altera pars“ elve alapján nyilatkozatot kértünk a Trithaler és Probst aradi épí-

tészvállalkozó cég beltágjától, Probst Mihálytól, aki a következőket mondotta:

— Az építkezések kivételére június hó 24-én tartották meg Radnán a versenytárgyalást. A felbontás alkalmával a legolcsóbb ajánlatot több oldalos ajánlatával és különféle kikötésekkel az „Architectura“ építési cég tette, utána jött mint legolcsóbb a mi ajánlatunk. Ezt a két ajánlatot visszatartották összehasonlítás végett, amit a tervező építészek és a jelen volt egyházmegyei püspöki építész teljesítettek. — Összehasonlítás után ajánlatunk 4459 lei 42 banival volt drágább — s így a zárdafőnök ur fenntartott és előre a hirdetésben is kikötött jogánál fogva, — valószínűleg tekintve a csekély különbözetet és hogy a szakértő bizottsági tagok teljesített munkáinkat ismerték, bennünket bizott meg az építkezés kivételével annál is inkább, mert mi ajánlatunkban semmiféle kikötéseket fel nem vettünk és a kiirt feltételeket minden kikötés nélkül elfogadtuk és ennek betartására magunkat köteleztük. A közelmúltban az építetők meglegedésére építettük Aradon a zárda növérek két emeletes iskoláját. Jelenleg építjük a róm. kath. egyházközség részére a róm. kath. főgimnázium kétemeletes épületét, amely befejezés előtt áll. Lehetséges, hogy az ennél a munkánál kifejtett igyekezetünkkel, pontosságunkkal és szoliditásunkkal nyertük meg a zárdafőnök ur bizalmát.

— Amint a szerződést aláírtuk, azonnal hozzáfogtunk az előmunkálatokhoz. Eddig a helyszínré szállított építési anyagok és már teljesített munkák értéke meghaladja az 550—600 ezer leit, a melyre eddig előlegképpen 150 ezer leit kértünk és kaptunk is.

— Én már 42 éve állok mint építőmester a nagyközönség rendelkezésére. Ezelőtt Arad, Temes és Csanádmegyékben levő uradalmak és nagyobb földbirtokosok építőmestere voltam. Építővállalkozója voltam a gróf Károlyi mácsai, a gróf Nádasdy forray-nagyiratosi uradalmaknak, a báró Bohus- és báró Urbán-családoknak. Terveztem és építettem a mácsai róm. kat. templomot. Aradon a három Dengl-házat a Dobó-utcában, gróf Bréda emeletes házat stb. — Építettem Nyéky Ilona és báró Urbán Iván házat a Szent László-utcában, az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület székházát, Schill József és Tüdös Béla emeletes házaikat és legutóbb a volt Uray-féle és dr. Borsos Béla kétemeletes bérházát. Mondhatom, hogy 42 évi működésem alatt egyetlen építetovel sem volt differenciám, mindenkit pontosan, teljes megelégedésre elégittem ki.

— Tritthaler kőmivesmesterrel néhány év óta vagyok társasvi-

szonyban. Mondhatom, hogy az építkezésben és annak minden ágában oly gyakorlati tudással és ismeretekkel rendelkezik, hogy igen sok okleveles építőmesterrel is felveszi a versenyt. Ezenkívül szorgalmas, igyekvő, megbízható fiatal ember. Szívesen ajánlottam őt ismerőseimnek, a legutóbbi időben pedig nagyobb vállalatainál örömmel és készséggel voltam és vagyok segítő munkatársa.

— A legutóbbi időben sok irigységgel, rosszakarattal, valótlan haragulat keltésével kellett megbirkóznom, úgy a zárda, mint a főgimnázium építéséből kifolyólag is. — Irtak ellenünk rosszindulatu leveleket a püspökhöz és jelentek meg valótlan állítások egyes lapokban is ellenünk, de mi mindezekkel nem törődünk és nem is törődünk, mert akik ismernek, azok tudják, hogy kik vagyunk és ismerik működésünket. Ismeretlenekkel pedig nem törődünk. Mi végezzük szorgalmasan elvállalt munkáinkat, amelyekkel eddig még mindenki meg volt és meg van elégedve. A mostani munkánál is minden igyekezetünk oda irányul, hogy szorgalommal, igyekezettel a munkát a kitűzött időre elkészíthessük teljes megelégedésére az építetőknek és örömeire a híveknél, akik nagy áldozatokkal járulnak az építkezéshez. Ez az igazság.

Uradalom, művészet

Grosavescu Trajánról a román „Carusoról.“

Közvetlen a háboru befejezése után Kálmán Oszkár, a budapesti Opera basszistája néhány napot rokonainál, Aradon töltött és ez alkalmal egy fiatal katonatisztet mutatott be nekem e szavak kíséretében:

— Sokat fogsz még hallani erről az új Carusoról.

Grosavescu Traján volt a fiatal tiszt és ma, mikor a bécsi lapok Grosavescu-kritikái feküsznek előttem, önkéntelenül eszembe jutnak Kálmán Oszkár szavai. Igaza volt, Grosavescu nagy feltűnést keltett a bécsi „Volksoperben“ és az egyik lap a többek között ezt írja: „Grosavescu war die Sensation des Abends, er singt — wie R. Straus über Caruso sagte — den Geist der Melodie.“ Tényleg Grosavescu minden fellépése alkalmával szenzáció, aki nem kottát énekel, hanem a kompozíció mélyére hatolva, annak szellemi lényegét adja vissza. Kévé énekesnél egészítik ki egymást hang, technika és az elmélyedés képessége oly tökéletes harmóniában, mint Grosavescu nál. Mikor a cluji (kolozsvári) operától felmerült differenciák miatt megvált, sokan mondták, hogy Grosavescut kár volt elengedni, mert ilyen tenor nem egyhamar kerül ismét Kolozsvárra. Az én nézetem szerint Grosavescu úgy sem maradt volna sokáig Clujon, neki egy ország határa szűk. Még csak most kibontakozó és folyton fejlődő nagy tehetségének szárnyain merész ívben repül ő mindenkor oda, ahol művészetét még nem ismerik és mi örül-

jünk annak, ha néha-néha itt is hiálhatjuk ennek a varázsos organumnak ezüstös csengését. Bing János.

* L. Kiss Mariska visszatért a színpadra. Az aradi közönség kedvelt művésznője, L. Kiss Mariska ismét visszatért a színpadra. Immár két esztendeje, hogy a művészasszony megvált hivatásától, amelyben oly elsősorú volt. Ahányszor L. Kiss Mariska játszott, mindig élet volt a színpadon. Aranyos humorával, derűs közvetlenségével betöltötte a színházat és magával ragadta a közönséget. L. Kiss Mariska most igen előnyös feltételek mellett leszerződött Szabó Pál és Kardos Andor marosvásárhelyi társulatához, amelynek egyik erőssége lesz. Ugy tudjuk, hogy bemutatkozása a „Szókimondó asszonyok”-ban, egyik legjobb szerepében lesz.

* A legszebb zenéjű operettek egyike a Tatárjárás, amelyet péntek estére tűzött műsorra a színház igazgatósága. Az operettben a vezetőszerepeket vendégek játszzák és annak kiemelkedő alakítása Sarkady Aladár tartalékos bakahadnagy. Treszka szerepét Lőrinczy Gizi. Morvoróssv huszárönkéntesét pedig Sipos Nelly játsza. A többi szerepeket Várady Margit, Tompa Béla, Inke Rezső, Sipos, Ladiszlav és Kallós alakítják.

* Sarkady Aladár vendégszereplései között kétségkívül a legérdekesebbnek ígérkezik a „28-as” szombat esti premierje. Az operett hatalmas sikert ért el bemutatója alkalmával Budapesten és ugyanez a siker ígérkezik az aradi bemutatónál is. A darab, amelyben egymást kergetik a leghumorosabb jelenetek és amely a helyzetkomikum teljes kiaknázásán épült fel, egy hordár körül forog, akinek alakját Sarkady Aladár ruházza fel mindazzal a sziporkázó szellemességgel és ezernyi ötlettel, amely ennek a vérbeli művésznak sajátossága. A darab főbb szerepeit Balogh Böske, Gömöri Emma, Sebestyén Jenő, Tompa Béla és Inke Rezső játszzák.

* Bálint Gyula új festménye. Néhány nap óta egyik előkelő főúti butorizlet kirakataiban nagyszabású festmény vonja magára a sétálók figyelmét. A kép egy szépséges fiatal aradi uriaszonyt ábrázol, mellette kedvenc spitz-kutyája. A festmény szerzője Bálint Gyula, az Aradon élő kiváló portretista, aki pasztelljeivel már eddig is megérdemelt sikereket aratott. Új műve a művész fejlődésének egyik állomása, amelyen bizonyára tovább fog haladni a talentumos festő, akit Arad műértő közönsége nagyrabecsül és értékeli.

* Fantasztikus bűnügyi történet rejtelmei bontakoznak ki előtünk szombaton és vasárnap az Uránia nagyszerű filmjén: A fátyolos asszonyban. Ostenburg gróf a kép főalakja, aki Schröder konzul leányát akarja feleségül venni, de szerelme borzalmas körülmények között meghal. Évek múltán ismét nőül próbál a gróf, de most is merényletet követnek el menyasszonya ellen: ő a halál völgyébe lett. Detektívhez fordul, aki bűnelhárítás ügyességével leplezi le a boldogsága ellen törvő bűnszövetkezetet.

Bethlennét belekeverték a részvény-panamába.

— A Gömbös-csoport kilépésének kulissza-titka! — Megszűnt az eljárás a vesztegetési ügyben. —

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Gömbös Gyulának és négy társának kilépése az egységes-pártból, azzal a kampánnyal függ össze, amelyet a fajvédők a legutóbbi napokban a kormány megbuktatására indítottak. Ez a mozgalom azzal kezdődött, hogy az indemmitási vita során a fajvédő-csoport állást foglalt az ellenzékekkel együtt a pénzügyminiszter adóvalorizációs javaslata ellen, beveződött pedig a rosszul sikerült mozdonyvezető sztrájkjal, illetőleg Gömbösöknek a kormánypartból emiatt való kilépésével.

Az egységes-párt belső harcának során — ebbe kapcsolódott bele az Ulain-féle ismeretes részvény-leleplezés is — Bethlen István miniszterelnök feleségét, Bethlen Margit grófnőt, az ismert írónőt is belekeverték a budapesti „Az Újság” jelentése szerint a részvénypanamába. A fajvédő-csoport egyes tagjai azzal vádolták meg a miniszterelnök feleségét, hogy szintén kapott a protekciós-részvényekből. Az ügy szóba került az egységes-párt egyik legutóbbi értekezletén is, még pedig maga a miniszterelnök tette szóvá. Élesen megtámadta a fajvédők taktikáját, akik még a felesége becsületét is kikezdték és visszautasította — határozott formában — a vádakát.

Az értekezleten Bethlennék sikerült felülkerelkedni a Gömbös-frakcióval szemben, nagyatádi Szabó István ugyanis, akire Gömbösök egészen bizonyosan számítottak, Bethlenhez csatlakozott. Amikor az értekezleten nagyatádi Szabó felszólalása után, Bethlen percekig szorongatta a kisgazda-miniszter tenyerét, Gömbösök felkeltek és kivonultak a teremből. A kilépésüket bejelentő ívet, először nyolc-tíz kormánypartú képviselő írta alá, akiknek legnagyobb része azonban később — amikor már nyilvánvaló volt, hogy Bethlen győzött — törölte magát a kilépők közül és Gömbössel együtt mindössze négyen mondták bucsút a Kormánypartnak.

Budapestről jelentik: A Magyar Általános Hitelbank, a Kereskedelmi Bank és a Lloyd Bank helyiségeiben megvesztegetés vétségé címén folyamatba tett ügyben dr. Kovács Miklós vizsgálóbíró átvizsgálta az ügyre vonatkozó összes levelezéseket és egyéb iratokat. A vizsgálat befejezése után végzést hozott, amellyel az eljárást megszüntette azzal a megokolással, hogy az, hogy a részvények kibocsátásával kapcsolatosan egyes főhivatalnokoknak könyvnyi pénzbeli nyereséget juttattak, nem meríti ki a büntetőtörvény-

könyvbe ütköző megvesztegetés vétségét, miután a büntető törvénykönyv e szakasza azt követeli meg, hogy a közhivatalnoknak valaminő ígéret vagy juttatás kifejezetten és közvetlenül abból a célből történjék, hogy valamely konkrét kötelességét megszegje. A vizsgálóbíró megszüntető határozata kiemeli, hogy a nyomozás alapján az a gyanu szolgált, hogy az említett pénzügyminiszter egyes közhivatalnokoknak azért adott kedvezményes részvények juttatása formájában ajándékot, hogy ezek adandó alkalommal hivatali kötelességüket a bankokkal szemben megszegjék. Kovács Miklós vizsgálóbíró az indítványozott tanukat kihallgatta, a megjelölt pénzintézeteknél birói szemle során átnézte azoknak névjegyzékét, akik a Magyar Általános Hitelbank által kibocsátott MFTR és Interrexim, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank által kibocsátott Kistarcsai részvényekből részesültek, betekintette folyószámláikat, levelezéseiket és ezek után megállapította, hogy az említett pénzügyminiszter vezetősége ellen vesztegetés vétségének gyanuja fenn nem forog és így a megkeresésben említett levelezések lefoglalását, valamint a könyvkivonatok készítését mellőzte. A birói szemle során kétségtelenül megállapítást nyert, hogy egyetlen közhivatalnok sem fordult elő, aki a részvények vételárát ki nem fizette volna, tehát nem jogosan jutott volna a kérdéses részvényekhez. A királyi ügyész az összes iratokat fölterjesztette az igazságügyminiszterhez, akitől arra nézve kért utasítást, hogy a vizsgálóbíró megszüntető végzése ellen a királyi ügyész ség éljen-e. fölfolyamodással a vádtanácschoz. E tekintetben az igazságügyminiszter még nem határozott.

Üzleti betörés fényes nappal.

Mint timisoarai szerkesztőségünk jelenti telefonon: A timisoarai (temesvári) rendőrséget érdekes betörés foglalkoztatja. A betörést fényes nappal egy és két óra között követték el eddig még ismeretlen tettesek a város egyik legforgalmasabb utcájában. A józsefvárosi Bonáz-utcában levő „Star” rövidárúzet a károsult. Az üzletet délben annak rendje és módja szerint bezárták. Délután üzletnyitáskor meglepetve tapasztalták, hogy az ajtó nyitva áll. A pénztár egész készlete tizezer lei készpénz, valamint az áruk egy része eltűnt. Az eltűnt áruk értéke megközelíti a 65000 leit. A rendőrség csak annyit állapított meg, hogy a betörők álkulccsal hatoltak be az üzletbe.

HIREK.

Aradi ember a Népszövetséghez (Aki beszélt a Népszövetség Aradon járt delegátusaival.)

Amikor a Népszövetség delegátusai Aradon jártak, mindössze egy aradi magvarnak sikerült velük beszélnie. Ez Pártos Nándor kereskedő, aki közvetlen az elfutás előtt jutott a delegátusok elé. Pártos Nándor panasszal fordult a delegátusokhoz. Elmondotta, hogy 1919-ben Cséfnánál egy vasuti szerencsétlenség alkalmával a fia, Pártos Sándor életét veszítette. Gehl Lőrinc ujaradi sváb pedig örök életére nyomorék maradt. — Kártérítést követelt a fiáért, amif a román államvasutak elismerték, de az összeg kifizetése elmaradt. Pártos olkmányokkal igazolta, hogy a vasuti katasztrófánál szerencsétlenül járt román nemzetiségű állampolgárok hamarosan megkapták a kártérítési összeget, míg a magyar és német sériültek még mai napig, tehát három és fél év után sem kaptak semmit. Ebben az ügyben közbenjárt háró Zichy-Rubidő bucuresti magyar követ is, de eredmény nélkül.

A Népszövetség delegátusai figyelemmel hallgatták az öreg Pártos panaszát és megígérték, hogy írásos panaszát, amelyet átvettek, a Népszövetség figyelmébe elé terjesztik.

— A kereskedelmi vezérfelügyelők Aradon. Popescu Cézár kereskedelmi vezérfelügyelő hétfőn Aradra érkezik. Meglátogatja az aradi nagyobb ipari vállalatokat és dönt az aradi iparfelügyelőség visszaállításának ügyében, melynek érdekében Zima Tibor országgyűlési képviselő közbenjárt az illetékes miniszteriumban.

— Magyarország az interparlamentáris konferencián. Budapestről táviratozzák: A kopenhágai interparlamentáris konferenciára szombaton utazik el a magyar delegáció gróf Apponyi Albert vezetésével. A konferencia szónokai magyar részről gróf Apponyi Albert, Berzeviczy Albert és Lukács György lesznek.

— Hol működnek az adóbizottságok? Az aradi adóbizottságok holnap, pénteken a következő utcákban folytatják munkájukat: az I. a Poetul (Libás-dűllő) utcában, a II. a Virginia Hotarun (Erzsébet) utcában, a IV. a Bulevardul Regina Maria-n (Andrássy-teren), az V. a Marasesti (Kossuth) utcában, a VI. a General Berthelot (Aizél Péter) utcában, a VII. a Catedralai (Thököly) teren, a VIII. a Dragos Voda (Szekeres), a Muciu Scevola (Hajó) és a Romul (Vilmos) utcában, a IX. a Dimitrie Raicu (Andrényi Károly) utcában. A III. bizottság egyelőre befejezte külső munkáit. Még néhány tétel maradt feldolgozatlan, amelyek a közeli hetekben kerülnek feldolgozásra.

— Olasz faszisták határsértést. Belgrádból jelentik: Az olasz faszisták határsértést követtek el. A belgrádi kormány megtette a diplomáciai lépéseket.

— „Victoria” takaréki és hitelintézet Arad. Deviza-osztályának lefonszáma 763.

— Harding temetése. Washingtonból táviratozzák: Harding elnök holttestét ágyukocsira helyezték. A temetési menet élén katonai és polgári díszmenet haladt, azután következtek a szenátorok, miniszterek és politikusok. A menet után haladt a halottas kocsi. Közvetlen utána egy csukott kocsiban Harding özvegye ült. Majd Wilson volt elnök, azután Coolidge mostani elnök, Taft volt elnök autói haladtak és azután az autók végtelen sora következett. A temetés alatt minden percben ágyu dördült el. Az egész menet katonai sorfalak között vonult el. A koporsót délelőtt 10 órától délután 5 óráig közzemlére tették ki, ekkor egyszerű csukott autón a holttestet a vonathoz vitték és Marionba szállították, ahol a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

— Határrendezés Magyarországra. Prágából táviratozzák: A „Cesko-Slovo“ értesítése szerint, a sátorlajaujhelyi határrendezésnél Magyarország visszakap egy területdarabot, amely eddig a cseheké volt.

— Összeül a török parlament. Ankorából táviratozzák: A 280 képviselőből álló török nemzetgyűlés augusztus 11-én ül össze.

— A Krupp-pör. Párisból táviratozzák: A legfőbb semmitörvényszék tárgyalja Kruppnak és a gyár igazgatóinak pörök felülvizsgálására vonatkozó kérelmét.

— Ausztria deficitje csökkent. Bécsből jelentik: Kiemböck pénzügyminiszter tegnap a keresztény szocialista pártkörben nagy beszédet mondott, amelynek során megállapította, hogy az első félévi zárószámok szerint Ausztria deficitje huszonháromezer milliárd korona. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy ilyen rövid idő leforgása alatt egyetlen állam sem tudta deficitjét felére csökkenteni.

— Elkészült utlevelek. Az aradi államrendőrségen a következők utlevelei készültek el: Kereszturi Erzsébet, Lichtig Margit, Pandur Pál, Reich Abrahámné, Lenkei Etelka, Hartmann Henrik, Sebestyén Ede, Walent Erzsébet, Halász Dezső, Weisz Terézia, Jost Elemér, Bence Istvánné, Csömposi Jakab, Endreffy Erzsébet, Princz Jakab, Sándor Dezső és neje, Bechnitz Aborné, Kovács István, Stein Zsigmond, Steiner Adolf, Grósz Ignác, Krebsz Antal, Duhajec Mihály, Pipa Sándorné, Rónai Simon, Schwartz Hermann, Färber Lajos, Jakob Géza.

— Helfferich az excsászárnál. Berlinből táviratozzák: A „Montagmorgen“ című lapnak jelentik Hágából, hogy Vilmos excsászár a doornii kastélyban fogadta Helfferich volt külügyi államtitkárát.

— Az inakamarák országos kongresszusáról hoz képet a Vasárnapi Ujság 15. száma, amely kétséget keltő nélkül minden aktuális eseménynek hű krónikása ezen a héten. A Haggi-bor uszóversenyéről, a clüüi (kolozsvári) galamblovóversenyéről, a timisoarai (temesvári) eszperantó kongresszusról, a Népliga kiküldöttjeiről közöl kifünnő felvételeket. A kiküldöttek eredeti névaláírását is hozza, amelyet a Vasárnapi Ujság grafológusa meg is elemz ebben a számban. Áprily Lajos és Nyírő József képét is bemutatja a lap, valamint a szlovenszki kitiünő poétát, Mécs Lászlót is. A szövegrészben Áprily Lajos, Gyallai Domokos, Kertész Mihály, Mécs László, Páffy-né Gulácsy Irén és Szentimrei Jenő kifünnő írásait találja az olvasó.

Djbol emelték a liszt- és kenyérárakat.

— Huszonöt perccel megrágt a kenyér. — Éttermek és kávéházak csak fehér-süteményt árúsíthatnak. —

Alig néhánny nappal ezelőtt emelte fel a városi tanács Aradon a kenyér- és lisztárakat és ma, két napos tanácskozás után újabb magas áremelésről ad ki hirdetményt a város vezetősége. A főzölisztnak 8 leies gyári árát a kiskereskedelemben 10 leire szabta meg a város, tehát amíg egy aradi malomból a fogyasztó kezébe jut egy kilogramm főzöliszt, 25 százalékot emelkedik az ára. — Ugyancsak felemelték a fehér kenyér árát is 50 banival és a legutóbb 8.75 leiben megszabott kenyérrár 9.25 lei lesz kilogrammonként. Erre az áremelkedésre állítólag azért volt szükség, mert az örlési rendelet folytán az érdekelt szakértők véleménye szerint ezek az árak a legmegfelelőbbek. Az örlési rendelet szerint 10 százalék nullás-, 25 százalék főző-, 40 százalék kenyérlisztet, 20 százalék korpát és 2 százalék elporlást szá-

— Megdrágtul Magyarországon a frakik. Budapestről táviratozzák: A jövő héttől kezdve a dohányneműek 100 és 150 százalékkal drágulnak.

— Agyongázolta a szekér. A szeptemberi csendőrség ma jelentette az aradi ügyészségnek, hogy Toma Péter kilenc éves fia Purcán Pál ottani lakos szekéréről leesett, a szekér elgázolta és belső vérzés következtében meghalt. Az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

— Elitelt lakásfosztogatók. Lakatos Róza és Mariska üvegárus círányvasszonyok májusban bementek Wolf Zsigmond malomtulajdonos lakására, mikor a lakásban nem tartózkodott senki és a szekrényből nagyobb értékű ruhaneműeket lopnak el. Mikor távoztak a lakásból, az egyik szomszéd észrevette, hogy egy zsákban lopott holmikat akarnak elvinni. A házban dolgozó villanyszerelővel elfogatta őket, majd rendőrt hívott, aki a tolvaj cigányasszonyokat bekísérte a rendőrségre, ahonnan átadták őket az ügyészségnek. A törvényszék a ma megtartott tárgyaláson három hónapi fegyházbüntetésre ítélte a tolvaj cigányasszonyokat.

— Az ezredes gyilkosa. Budapestről jelentik: Ez év április 5-én a Nagykovácsi határában tartott katonai gyakorlatok közben Zajkay-Rifl Sándor ezredes, vegyesdandárparancsnok, mikor két katonai csoport vaktöltéssel lövöldözött egymásra, éles golyótól találva összeesett és meghalt. A nyomozás megállapította, hogy az éles golyót Bodó József közhonvéd lötte ki. A közhonvéd eleinte tagadott, de a vallatás során sirva ismerte be, hogy a bűntényt ő követte el. Az éles töltényt már régebben hordta magánál, de azzal csak tréfát akart üzni Zajkay-Rifl ezredest megölni nem akarta. Az a körülmény, hogy a gyanúsított már régóta magánál hordta az éles töltényt, arra a feltevésre adott okot, hogy előre megfontolt gyilkosság esete forog fenn. Nem lehetett azonban a közhonvédra bizonyítani, hogy Rifl ezredest akarta volna megölni, sem általában azt hogy az esetnek politikai háttere lenne. A vádirat, amely a honvédet gyilkosság büntetével vádolja, most készült el. A katonai törvényszék Bodó József honvédet e hó 27-én vonia felelősségre.

mitanak egy métermázsza buzára. A városi tanács elrendelte még, hogy a vendéglők, kávéházak és éttermek csakis elsőrendű fehér-süteményt adhatnak vendégeiknek — barna kenyeret nem szabad tartani ezeken a helyeken. — Az újabb áremelés a hivatalos meghirdetéssel egyidejűleg lép életbe, azonban ennek ellenére bárki által megfelelőbe lehet.

— A tanácsülésről az a hír terjedt el ma Aradon, hogy három aradi malomnak kizárólagossági jogot adtak a város lisztszükségletének ellátására. Ez a hír azonban nem felel meg a valóságnak és a máxiális árak betartása mellett mindenki szabadon vásárolhat és áru síthat Aradon lisztet. Dr. Angel István polgármester holnap délelőttre magához hívatta az aradi lisztkereskedőket, hogy az új liszt rendelet végrehajtási módjait az elárúsítókkal is közvetlenül megbeszélje.

— Tömeges megbetegedés lóhústól. Berlinből táviratozzák: Hamelnben 100 ember különös körülmények között betegedett meg. Azt hiszik, hogy a betegség oka a lóhús. A városban nagy az izgalom, noha a betegek legnagyobb része már jobban érzi magát. A mészárszékekben kimért lóhúst bakteriológiai vizsgálat alá veszik.

— Sportolók el ne feledjétek, hogy Diana sósborszesszel lehet izmaink ruganyosságát legjobban megővni.

— Bakács Miksa női szabó az őszi divat tanulmányozása végett külföldre utazott. Divatterme szeptember 1-ig zárva.

— A hadnagy husz házassága. Athénből táviratozzák: A görög haditörvényszék elfogatási parancsot adott ki Vasco hadnagy ellen, akit azzal vádolnak, hogy nem kevesebb mint husz nővel kötött házasságot. A bűnpör főtárgyalásán a legfőbb asszony jelen lesz.

— Vasúti lopások. Hasszinger Vilmos feljelentést tett a rendőrségen, hogy a timisoarai (temesvári) személynvonaton Arad és Ujrad között négyezer leit tartalmazó pénztárcáit ellopták. — Schneider Györgytől Curticiről jövet a vonatban 600 leit és 80 ezer magyar koronát elloptak. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Nagy erdőtüz Aradmegyében. Az alispáni hivatalba ma jelentés érkezett, hogy Sebis és Dézna községek erdősegei lángban állanak. Eddig kideríthetetlen okból keletkezett a tűz a községi erdősegekben. A tüzvész gyorsan terjedt és a lakosság tehetetlenül nézte az égő erdőt. A tüzet csak órák múlva nagy erőmefeszítéssel lehetett eloltani. Az erdő tíz hold terjedelemben teljesen leégett, ami többmiliós kárt jelent. A prefektura a tüzvészről jelentést tett a belügyminiszteriumnak.

— Menekülés a márkától. Berlinből táviratozzák: Olyan hírek terjednek el, hogy Németországban a márkát nem fogadják el fizetési eszközként, mert a termelők is csak idegen valutáért adnak valamit. Ennek tulajdonítható, hogy az élelmiszerüzletekben semmi sem szerezhető be. A devizaforgalom felszabadítása mindenkit arra ösztönöz, hogy értéktelen márkátömegekért dollárt, an-

gol fontot és hollandi forintot vásároljon.

— Tizmiliós kaució. Budapestről jelentik: Nagy szenzációja volt nemrégiben Hódmezővásárhelynek, ahol egy gazdag asszonyt a rendőrség letartóztatott. Erre az a névtelen levél adott alkalmat, amelyben azt tudatták a rendőrséggel, hogy az asszony első férje erőszakos halálában részes volt. A megvádolt tekintélyes nő, miután a névtelen levél alaposnak látszott, hamarosan letartóztaták és Szegedre vitték, ahol vizsgálati fogságba került. A napokban a gyilkossággal vádolt asszony ügyvédje azt kérte, hogy tizmilió kaució ellenében a vizsgálat tartamára bocsássák szabadon. Ezt a kívánságot a királyi tábla teljesítette is s így a vádlott szabadlábra került. Az asszonyról följegyzik, hogy első férje halála után mihamar újra férjhez ment és pedig ugyanolyan nevű emberhez. De ez a második ura is hamarosan meghalt, amennyiben öngyilkosságot követett el.

Hamor Lászlóval babylononni minden cipész tudja!

— Görög ellenforradalom előtt.

(Fenyeget a polgárháború réme.)

Triesziből táviratozzák: Az Il Piccolo-nak jelentik Szalonikiból, hogy egész Görögországban nagy arányú ellenforradalom előjelei észlelhetők. Minden nap számolni lehet súlyos zavargások kitörésével, amelyeknek központja ezúttal Szaloniki városa. A városi hatóságok már nincsenek bizalommal az ott elhelyezett csendőrsztagok iránt és ezért rendes sorkatonasággal helyettesítették az ott szolgálatot teljesítő csendőrséget. A török frontról visszavont katonáknak megtöltötték, hogy a szalonikii kikötőben való partraszállás után a várost megtekinthessék és a kormány husz szállítóhajón a királyság régi tartományába szállíttatja a lázadás szellemétől áthatott csapatokat.

Az atheni metropolita és általában a papság felhívásokban fordult a néphez, hogy őrizze meg nyugalmát, kerüljön minden zavargást és egyenetlenséget, amely polgárháborúhoz és az országnak végzetes szerencsétlenségbe való döntéséhez vezethet. Metaxas tábornok egyik politikai barátjához levelet intézett, amelyet valamennyi görög lap közöl. A levélben a tábornok súlyos bírálatot gyakorol a mostani kormány magatartása fölött és annak szükségét hangsúlyozza, hogy a mostani kormány hagyja el helyét és adja át a hatalmat a tavaszi forradalomban nem részes politikusoknak. Az egész országból érkező hírek szerint súlyos válság nehezedik a királyságra és féltő, hogy Görögország hamarosan ismét véres polgárháború színhelyévé váljék.

Anglia és az adósságok. (Milyen a szövetségesek helyzete?)

Londonból táviratozzák: Az angol kormány felhivatalos szikra táviró szolgálata jelenti: Abban a jegyzékben, amelyet Poincaré francia miniszterelnök közzétett, elítélte azt az álláspontot, hogy a német fizetőképesség határa és a jóvátételi összeg megállapíttassék Poincaré felvetette azt a kérdést is, hogy vajjon a végleges pénzügyi rendezésbe beleértik-e a szövetségi adósságokat is, amelyeket Anglia rendezni óhajt? A szikratávirat azt mondja, hogy ez a kérdés arra mutat, hogy a franciák nem értik meg a helyzetet, amelyben Anglia a szövetségi adósságok tekintetében van és nem értik meg Bonar Law januári javaslatát sem. Anglia az egyedüli állam, amely az Unionnak évi harminc-negyven millió fonttal törlesztési adósságait, amelyeket tulajdonképpen szövetségi kedvéért vett fel. Angliában, ahol a munkanélküliség a háború miatt igen nagy, a nép akkora adóterheket visel, amelyeket a világ más egyetlen népe sem. Mindezek ellenére Anglia a januári javaslatban kijelentette, hogy hajlandó csökkenteni a szövetségi adósságára vonatkozó igényét, amivel késznek mutatkozott arra, hogy háborús veszteségei pótlására szolgáló minden fillértől megőrszolja magát. Ezt a javaslatot Poincaré teljesen elvetette és megszállta a Ruhr-vidéket. A javaslat elfogadásának meghiusulása után Baldwin bejelentette, hogy a szövetségi adósságok tekintetében

A négyszázmillió

bankbukás

(Pálffy Sándor tőzsdebizományost szabadlábba helyezték.)

Budapestről jelentik: Egy évvel ezelőtt nagy feltűnést keltett a Pálffy-bankház négyszázmillió bukása. A rendőrség őrizetbe vette Pálffy Sándor tőzsdebizományost, több társa és tisztviselője ellen pedig megindult az eljárás. Pálffy akkoriban rögtön kijelentette, hogy a négyszázmillió pasz sziva mellett mindössze csak 18-20 millió korona aktívával rendelkezik. A bankház bukásának ügye a bünygyi részen kívül a polgári törvényszéket is foglalkoztatta. Pálffy csődönkívüli kényszer-egyezségi ajánlatot tett nagyszámú hitelezőinek. Két hónappal ezelőtt meg is tartották a kényszer-egyezségi tárgyalást, amelyen meglepő adatokat terjesztett elő a vagyonfelügyelő a bankház bukásának okairól és körülményeiről. Pálffy már a vizsgálat során és ezen a kényszer-egyezségi tárgyaláson is állandóan azt hangoztatta, hogy a huszmillió vagyon a tőzsdeárfolyamok kedvező alakulása mellett egy év alatt tetemesen megnövekedett, úgy hogy minden reménye meg lehet hitelezőinek arra, hogy elfogadható kielégítést kapjanak károsodásuk fejében.

Pálffy egészségét erősen megtámadta az egyéves vizsgálati fogás. Nemrégiben kérvénnyel fordult a büntetőtörvényszék vádta-

Anglia szabad kezet nyert. Politikai körökben általános a vélemény, hogy a szövetségi adósságok rendezésének előfeltétele ma is a német jóvátétel pontos és végleges meghatározása. Minél hamarabb, annál több hajtható be a németektől, akiknek fizetőképessége a Ruhr-megszállás miatt állandóan csökken.

Londonból táviratozzák: Politikai körökben úgy tudják, hogy Baldwinnak sikerült a kormányban fennálló véleménykülönbséget eloszlatni. A minisztertanács ma összeült, hogy megszövegezzék a szövetségi adandó válszt, amit legkésőbb vasárnap megkapnak. Lord Robert Cecil fontos információkkal Párisból vissza várják.

Párisból táviratozzák: E pillanatban a szövetségi helyzet legáltalában a következőképpen jellemezhető: Németország még mindig számít Anglia segítségére, az angol kormány Belgiumba veti minden reményességét. Belgium abban bíz, hogy Franciaország engedékenységre hajlik. Olaszország pedig azt lesi, hogy melyik álláspont kerekedik felül, hogy ahhoz csatlakozzék. A Tems vezércikkben foglalkozik a német pénz romlásával és a francia külügyminisztérium felfogását visszatükrözve azt írja, hogy Németország a jóvátételi bizottság beleegyezése nélkül nem vehet fel arany kölcsönt. Noha a francia kormány e tekintetben még semmit sem tett, tisztán áll előtte az, hogy a német aranykölcsönből semmi sem lesz.

nácsához, amelyben szabadlábba-helyezését kérte. Hivatkozott a fogságban szerzett súlyos betegségére. Kijelentette, hogy az állandóan hossz folytán megmaradt vagyona megsokszorozódott és hivatkozott arra, hogy felesége és gyermekei is betegen fekszenek odahaza. Hírek hallatszottak arról is, hogy Pálffy szabadlábba-helyezése esetén a büntetőtörvényszékben eddig még elő nem fordult óvadékköszereget hajlandó letétbe helyezni. Hatvanmillió korona óvadékról beszéltek.

A Pálffy-ügyben elrendelt vizsgálat a legnagyobb arányú bünygyi vizsgálatok egyikévé nőtte ki magát. Dr. Kovács Miklós vizsgálóbíró eddig hétszáz tanút hallgatott ki ebben az ügyben. Hogy a nagyarányú bukás okait tisztázzák, a bankház könyveinek átvizsgálása céljából a hatóságok a pénzintézeti központ szakértőit rendelték ki. A szakértők tekintettel az átvizsgálendő anyag nagy terjedelmére, véleményüket ez ideig még nem nyújtották át a vizsgálóbírónak. A budapesti büntetőtörvényszék vádtaácsa tegnap foglalkozott Pálffy Sándor szabadlábba-helyezési kérelmével és elrendelte minden óvadék nélkül Pálffy Sándor szabadlábba-helyezését, mert bebizonyították vette betegségét. Mivel az ügyészség nem felebbezett, Pálffy Sándor már el is hagyta a fogházat.

OSZI DIVATLAPOK 18994

megérkeztek. KELET hírlapiroda.

Közgazdaság.

A márka valuta és deviza ára

A svájci frank erős előretörése tovább folytatódik. A dollár 560-ról immár 550 alá süllyedt Zürichben — ez azonban nem befolyásolta a dollár világpiacon. Az angol font is lecsökkent a 2500-as árra. Ez az ár már az aranyparitás alatt áll. A német márka ma nem folytatta esését, de megállása csak átmeneti jellegű. A francia frank ma is esett. A leu megtartotta ugyan Párisban, mint Zürichben tegnapi árfolyamát és nem látványos igazolni azt a besszpekulációt, amely egész Romániában általános és aminek folytán rendkívül szilárd irányzat mellett kötöttek üzleteket idegen valutákban. A német valuta és deviza ára között még ma is óriási eltérés van Aradon. Itt ugyanis rengeteg hive van a márkának és a márkakészpénzt teaurálják. Ugyanakkor Németországban minden áron szorják a márkát, mindenki csak külföldi valutát tart, mert még nagyobb márkacsúszást várnak.

Aradi valutaárak. (Augusztus 9.) Francia frank 11.85, svájci frank 37, dollár 208, dinár 2, szokol 6, márka 0.000150, lira 8.50, angol font 930, magyar korona 0.0080, osztrák korona 0.0028.

Kifizetések: Budapest külföldi 95, belföldi 130, Bécs 345, Berlin 0.000050, Prága 6.05, Zürich 38, Milano 8.90, London 940, Páris 11.80, Newyork 205, Belgrád 2.20.

Temesvári valutaárak. (Augusztus 9.) Berlin 0.000060, Newyork 206, dollár 208, London 945, angol font 945, Páris 11.75, francia frank 12, Zürich 37.80, svájci frank 37, Milano 8.95, lira 8.70, Prága 6.06, szokol 5.80, Belgrád külföldi 2.20, belföldi 2.10, dinár 2, Budapest külföldi 90, belföldi 135, Bécs 346.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Augusztus 9.) Kifizetések: Páris 11.65, Berlin 0.000050, London 935, Newyork 204.50, Milano 8.85, Zürich 37, Bécs 0.0028, Prága 6.02, Budapest 0.0120.

Valuták: Napoleon 735, márka 0.000150, léva 1.70, török lira 1.15, angol font 910, francia frank 11.90, svájci frank 36, lira 8.50, drachma 3.75, dinár 2.05, dollár 207, lengyel márka 0.0010, osztrák korona 0.0028, magyar korona 0.0080, szokol 6.

Zürichi nyitás. (Augusztus 9.) Berlin 0.000125, Newyork 546, London 2500, Páris 31.10, Milano 23.40, Prága 16, Budapest 0.0350, Belgrád 5.95, Bucurest 2.75, Varsó 0.0023, Bécs 0.0077.

Zürichi zárlat. (Augusztus 9.) Berlin 0.0001, Amsterdam 216, Newyork 548, London 2502, Páris 31.20, Milano 23.42.50, Prága 16, Budapest 0.0350, Belgrád 5.95, Bu-

curesti 2.75, Varsó 0.0025, Bécs 0.0075.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (Augusztus 9.) Napoleon 68800, Amsterdam 7500-7740, Belgrád 205-213, Berlin 0.0030-50, Bucuresti 95-102, lei 95.50-102.50, London 86200-88600, angol font 86400-88800, Milano 809-844, lira 814-849, Newyork 18900-19500, dollár 19000-19600, Páris 1075-1111, francia frank 1080-1116, Prága 565-589, Varsó 0.08.60-9.60, Bécs 0.26.50-27.90, Zürich 3440-3560.

Budapesti értékpapírtőzsde zárlat. (Augusztus 9.) Magyar Hitel 440.000, Osztrák Hitel 156.000, Salgó 630.000, Rima 170.000, Déli vasut 140.000, Államvasut 485.000, Kohó 125.000, Atlantika 66.000, Ganz Danubius 16.800.000, Kőszén 2.475.000, Papir 84.000, Szlavonia 97000, Földhitelbank 215000, Viktoria 230.000.

Az apagyilkos.

(A feleség a fiával ölette meg férjét.)

Nagyszabású bünygyben tartotta meg ma a főtárgyalást az aradi büntető törvényszék. Az elmúlt év október 22-én Cier aradmegyei községben Szabó Mátyás egy konyhakéssel szivenszúrta apját, aki nyomban meghalt. A gyilkos fiút a csendőrség letartóztatta és átadta az aradi ügyészségnek, amely vádat emelt Szabó Mátyás ellen, akinek bünygyében a mai napra tüzték ki a főtárgyalást. A meggyilkolt Szabó Pál testvére, Szabó Florean is megjelent a törvényszéken, tizenöt tanút hozott magával annak bizonyításul, hogy a kiskorú fiú nem önszántából, hanem anyja felbújtására követte el a gyilkosságot. A vádtaács annak idején Szabó Pál feleségét, Ursz Lenát szabadlábba helyezte, mert nem látta bizonyítva Szabóné bünygyét. A mai főtárgyaláson kihallgatott tanúk egyértelműen terhelő vallomást tettek az asszony ellen. Elmondották, hogy Ursz Léna a községben mindenkinek hangoztatta, hogy az ő parancsára végzett a fia az urával. Nem kívánja azonban, hogy a fiú ártatlanul bűnhődjék és azért vagyonának felével kiszabadítja a fogházból, a másik felét pedig ajándékba adja neki. Neki nem kell Szabó Pál pénze, örül, hogy megszabadult tőle és nyugodtan és boldogan élhet most vad házastársával. A fiú megerősítette a tanúk vallomását, majd elmondta a gyilkosság lefolyását. A törvényszék újabb tanúkihallgatások miatt a főtárgyalást elfalasztotta, a közbíró kérelmére azonban a tárgyaláson jelenlévő Ursz Lenát előzetes letartóztatásba helyezte.

Szerkesztői üzenet.

Munkanélküli katonák. Panaszukat eljuttattuk a legilletékesebb helyre.

A szerkesztésért:
KAROLY JOZSEF
felel.

Cenzorok:
IOAN NICHIŃ

GYERMEKKOCSIK,

sportkoosik, nickelezések, gyermekkoosijavitások, fedélkészítés, gummizás legolcsóbban: Str. SIMION BALINT No. 19. (DESSEWFFY- és KOSSUTH-U. SAROK.)

Köő János

textil angró üzletét

Augusztus hó 16-án Bulevardul Regele Ferdinand 16. szám alól áthelyezi Bulevardul Regele Ferdinand (József főherceg-ut) 12. szám alá.

31 kat. holdas

tanyás birtok

Arad közvetlen közelében olcsón

eladó.

SAVOY, Bulev. Carol I. (Erzsébet-körut) 32. szám. 13794

"VICTORIA"**Butorgyár, ARAD,**

Str. Ioan Calvin 42. Telefon 883

Butorok: u. m. háló ebédő, őr-szoba berendezések olcsó, szolid, izléses, jó kivitelben állandóan raktáron.

Ajánljuk továbbá lelkényesebb igényeket kielégítő elsőrangú gyártmányainkat mérsékelt árak mellett. Butoraink megtekinthetők helyi lakatunkban: Bulev. Regina Maria és Str. Horla sarok, Neuman-palota.

Almolnárt

keresek szeptember 1-ei belépésre. Fizetés meg egyezés szerint

Pály Bálint

Erdőhegy. 4465

Hirdetmény.

Az Utvinis (ötvenes) uradalomban az arad-simándi ut mentén fekvő ugynevezett **Posta-Csardánál** levő összes épületek f. év augusztus hó 12-én vasárnap reggel 9 órakor a helyszínen nyilvános árverésen el fognak adatni. Az érdeklődők az épületeket bármikor megtekinthetik. Utvinis, (ötvenes), 1923. aug. hó 6-án.

4452 Ötvenes Uradalmi Igazgatóság.

Műtrágya

raktárra érkezett

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület

14105

Apró hirdetések.**Tudnivaló az apróhirdetésekről:**

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 1.50 lel.

Vastagabb betűvel 3.— lel.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 15.— lel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

HÖLGYEK! Szeptember 1-én este a hegyalján egy kis mulatságot tervezünk, kik volnának hajlandók velünk tartani, azok (5) irjanak mielőbbi ismerkedés céljából „Aranyfűszag 30” feligére az Uránushoz, főpostával szemben. 4464

Alkalmazás.

TIZ ÉVES leánykámhoz nevelőnőt keresek, végzett képezészek előnyben részesülnek. Cim a kiadóhivatalban. 700

HÁZISZOLGA, ki virágkertész is, jó fizetéssel felvétetik. Cim a kiadóban. 3485

SUCHE intelligentes, deutsches Fräulein, mit Jahreszeugnisse, zu 10 Jährigen Mädchen. Adresse in die Administration. 700

SZORGALMAS mindenek, ki szoba takarításban járta, mielőbbi belépésre felvétetik. Cim a kiadóban. 4385

JOB mindenek felvétetik. Cim a kiadóban. 4462

MALOMKEZELŐI állást keres szakképzett molnár nagyobb vámmalomba azonnali belépésre. Walter Pál Ghioroc (Gyorok.) 4468

KÉT gyermek mellé egy jobb nőt keresek. Cim Kelet hírlapiroda. 13994

MOLNÁRSEGÉD mielőbbi belépésre kerestetik. Braun-malom Micalaca-Nou (Ujmikelaka.) 13994

CSEMEGE szakmából ügyes segéd felvétetik. Pály csemegeüzlet. 4469

PERFEKT szobainas és szakácsnő házaspár augusztus 15-ére felvétetik. Cim Wallinger hirdetőjében. 13303

FESS urinő házvezetőnői állást keres magányos urnál Aradon. Cim Victoria-irodában Piata Avram Iancu 16. 4472

JE CHERCHE, gouvernante française, pour ma petite fille de 10 ans. L'adresse dans l'administration. 700

VARRÓ és tanuló leányok felvétetnek Strada N. Oncu (Schweidel József-ut.) 2. 4437

SZAKKÉPZETT FŐMOLNÁRT, vagy malomszakértőt vidéki malmok látogatására azonnali belépésre keres a Malomépítő R.-T. Oradea-Mare (Nagyvárad.) 4447

Lakás.

HÁROMSZOBÁS lakás vasút mellett azonnali elfoglalható, kiadó. Cim a kiadóban. 4456

EGY szoba, konyhából álló lakásom elcserelem hasonlóval. Murásel (Zsigmondháza) 101. sz. 13994

ELCSERÉLNÉM 6 szobás fötérli lakásomat 3 szobás belvárosi lakással. Cim Savoy, Bul. Carol I. 32. 13794

Vétel és eladás.

EZÜST retikül, aranylánc, irodai íróasztal, ebédő divány, szekrények, ágy, kis divány két székek, selyem paplanok, dísztárgyak, antik tárgyak, finom női ruhák, kézimunkák, fehérneműk, csipkefüggönyök, stb. eladók. Str. Consistorului 12. (Batthyány-utca 23.) I. emelet jobbra. 1000

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szírnászövényeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

ALKALMI AJÁNDÉKOK u. m. dísz-tárgyak, ékszerek, kézi munkák, jutányos áron eladók. Strada Consistorului 12. (Batthyány-utca 23.) I. em. jobbra. 1000

RÓZSABURGONYA, makói fokhagyma legolcsóbban Fischernél, Piata Catedralei 7. (Tökölly-tér.) 4428

EBÉDLŐBUTOR, hécsi zongora, nagy álló tükör eladó Str. Eminescu 6. (Deák Ferenc-utca 40a) ház mesternél. 4450

ELADÓ SÜRGŐSEN, olcsón, darabonként is, szép világos hálószoba és ebédőbutor, Madonna-kép, olajfestmények, hintaszék, szőnyeg, villanycsillár. Str. E. Ghila Birta 11. (Varjassy József-utca 9.) 4461

KOCSIKENŐCS prima, tovotzezsir, mindennemű gépkendők nagyban áron kaphatók az Aradi Olajpar Részvénytársaságnál Arad, Bulev. Regele Ferdinand I. No. 46—22. Telefon szám 135—407. 3935

ZAB, tengeri, árpa minden mennyiségben a legolcsóbb napi árban kapható a Széchenyi-malom lisztüzletében. 4343

EGY 250 literes pálinkafőző üst, egy szárnyszivattyú 37 méter csővel eladó Weisz Móránál, Páncota. 13992

STELÁZSI, minden célra alkalmas, gyermekágy, sportkosci eladók. Cim Wallinger hirdetőjében. 13303

CSEREPÁLYHA circa 150 köbméter fűtőképességű, megvételre kerestetik. Cim Wallinger hirdetőjében. 13303

ESZTERGAPAD rövid nehéz, továbbá vastagsággyalu, hosszlukturó, gabonahámzó és 3 részű síkszita eladó. Braun malomban Micalaca-Nou (Ujmikelaka.) 13994

TÖLGYFAHALÓ szürke, komplett női íróasztallal, majdnem vadonatúj, elköltözés miatt 10.000 leiert eladó Victoria-irodában, Piata Avram Iancu 16. 4471

ANTIK tárgyakat, díszműveket, kézimunkákat, függönyöket, szőnyegeket, fehérneműt stb. bizományba veszek. Str. Consistorului 12. (vált Batthyány-utca 23. szám) I. emelet jobb. 1000

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13573

ADLER-gyártmányú 5 tonnás vadonatúj teher autó és egy 4 üléses „Stadebeker” 18—20 lóerős luxus-autó eladó. Erdelődni Calea Aurei Vlaicu 49—51. Telefon 507. 4474

BUTOR RAKTÁROMBAN ebédők, háló szobák, valamint kárpitos áruk olcsó áron kaphatók. Wiegenfeld. Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a) 13585

Ingatlan.

BELVÁROSI ház 3 szoba, fürdőszobás, átvehető lakással, alkalmi áron eladó. 13794

HASZONBÉRBE keresek Aradmegye-ben mielőbbi átvételre hosszabb lejárat-tal 100 hold körüli birtokot gazdasági épületek és lakóházzal. Cim a kiadóhivatalban. 4403

STR. COSBUC (Wesselényi-utca elején) négyszobás magánház nagy pincével, kis udvarral eladó. Azonnal átvehető. Uranus-iroda, főpostával szemben. 13920

STR. EPISCOPUL RADU (Magyar-utca) 10. sz. sarokház modern üzlethelyiségekkel és lakással eladó. Bővebbet ugyanott háztulajdonosnál. 4470

Üzletek.

KORCSMA és fűszerüzlet berendezéssel és lakással eladó. Cim a kiadóhivatalban. 4455

Különféle.

VILLANYSZERELÉST, csengőberendezést legolcsóbban vállal Schwarz műszerész Strada Brancovici (Lázár Vilmos-utca) 3. 12815

JÓL JÖVEDELMEZŐ vállalat nagyobb összeggel társat keres. Ajánlatokat Ecza irodába kérek Str. Eminescu 40a) 13958

Csobod János

vizsgázott fogtechnikus

őzv. Morgenstern Gyuláné fogászati műtermét Strada Bratlanu (Weitzer János-utca) 15., a főpostával szemben átvette. 4076

Raktárnak

alkalmas száraz padolt
13794 pincét alkalmas helyen
[] bérbe adunk. []
Bulev. Carol I.
Savoy (Erzsébet-körut) 32.

CREME MADELAINE

Kiváló hatású kozmetikai készítmény szeplő bőrtarka (mitesser) pattanások, arcvörösség, májoltok és arcbőr minden tisztatlansága ellen. — Készítik:

Dr. Földes & Hehs

gyógyszerészek, pipere szappan és vegyszeti gyár: Arad, Micalaca. Budapesten Bertalan-utca 23. Margit creme gyár. Ügyeljünk a márkára, óvakodjunk a hamisításoktól és hasonnemű utánzatoktól. 13591

39 kat. holdas

tanyás birtok **ARAD**
közeliében jutányos
13793 :: áron kapható. ::
SAVOY
Bul. Carol I. (Erzsébet-körut) 32

Az Aradi Kötő- és Kötőszöveggyár RT.

megvételre keres egy feltétlen jókarban levő 4466

nyitott hintót**SAVOY-nál**

Bulev. Carol I. (Erzsébet-körut) 32. — Magánházak nagy választékban kül- és belvárosban olcsón kaphatók. Ugyszintén bérházak, üzletek, italmérések, malmok, szódagyár s más egyebek minden igényt kielégítően kaphatók